

אלו הן הנחנקין פרק עשירי סנהדרין

פו.

עין משפט
נר מצוה

לא א מיי פ"ט מהל
גיפה הלכה ג סג
ש:
לב ב מיי שם הל' ה:
לב ג מיי שם הל' א:

תורה אור השלם

1. כי יקצצא איש גבב נפש מאחיו מבני ישראל ויהא עמו בו ומקורו ומת והגבב יהוה ובערת ה'קדש מקרבך: דברים כד ז
2. כי יקצצא איש שגבב עם אשה בעלת בעל ומתו גם שניהם איש השגבב עם האשה והאשה ובערת ה'קדש מן הארץ: דברים כב כ
3. וגבב איש ומקורו וקצצא בידו מות ימות: שמות כא טז
4. כי יקצצו אנשים יחדיו איש ואחיו וקרובה אשתו האחד להציל את אישה מיד מכה ושלחה קדש והחיהה במבוי: דברים כה יא
5. לא תרצח לא תנאף לא תגבב לא תענה ברצח עד שקר: שמות כ יב
6. כי יקצצו אדם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לא יקצצו אדם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים: דברים כה יא
7. לא תגבבו ולא תחבשו ולא תשקרו איש בעמיתו: יקרא יט יא
8. לא יקום עד אחד באיש לבל עון ולבל חטאת בכל חטא אשר יקצא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר: דברים יט טו

מונמצא בידו קא אמינא. *תימא דכסוטה פ' עגלה ערופה (דף מה:) דרשינן כי ימצא חלל פרט למצוי ופטרין עיר שרובה עובדי כוכבים וי"ל דהתם כתיב צאלמה והוה כמו צדו להכא ואכתי קשה דדרשינן צפ' בתרא דערבין (דף ל:) גבי צתי ערי חומה ומצא פרט למצוי שלא ימכור צרוק ויגאל בקרבו (ה) וי"ל (ו) כדפי צקונטרס דהכא מריצוא דקרא: **יצא עבד שאין לו אחוה.** פירש בקונטרס עבד אין לו אחוה ואפילו עם אחיו בני אציו דכתיב עם החמור עם הדומה לחמור וקשה דאם כן גר ומשומר נמי ונראה לפרש שאין לו אחוה שאין יוצאי חלציו קרוין אחוה משא"כ בגר: **בני ישראל למעוטי מי שחציו וכו'.** אצל כולו משומר וגר לא ממעט מצוי ישראל וכן צפרק צנת כותים (מה דף לה. ושם) בני ישראל מיטמאין ציבה וכו' אצל גרים ומשוכרים לא ממעט וכן שלחי (פ"ב דמנחות גבי סמיכה בני ישראל סומיין ואין העובדי כוכבים מעריכין ומשוכרין וגר לא ממעטיין וכן צפ"ק דערבין (דף ה:) בני ישראל מעריכין ואין העובדי כוכבים מעריכין ולא ממעטיין גרים ולא עבדים משוכרין ותימה דצפרק כל המנחות צלות מלה (מנחות דף סא:) גבי טופס אמרינן בני ישראל מניפין ואין אלא בני ישראל גרים ועבדים משוכרים מניין תלמוד לומר להמקריב וכן צפ' הערל (יבמות דף עז:) וצשליה פ"ק דכריתות (דף ז:) אשה כי תזרע אין לי אלא בני ישראל גיורת ושפחה משוכרת מניין ת"ל אשה ושמה כלל הני יש שום רבוי דמריצין מיניה גרים ומשוכרין (ט) **דבר ואפי' חצי דבר.** וז"ת הא אמרינן לקמן (דף ז.) קיים מקצת וביטל מקצת דשאר מצות דברי הכל פטור ופי' צקונטרס משום דכתיב אך הנציא אשר יזיד לדבר דבר ולא חצי דבר וי"ל דרבנן נמי מודו דדרשינן ולא חצי דבר והא דפליגי ארדבי עקיבא היינו משום דחשבי ליה דבר שלם כדמוכח במרוצה (צ"ק דף עז:) וצחוקת הצמים (צ"ב דף טו:) ושם לחלק דבדברים דיש מקומות כה"ג צפ' ד' וה' (צ"ק דף טו.) כופר שלם אמר רחמנא ולא חצי כופר וצפרק יש צבור (בכורות דף מה:) חומש ולא חצי חומש וצמרוצה (צ"ק דף עא:) חמשה צקר אמר רחמנא ואפי' חמשה חלצי צקר וצפרק אותו ואת צנו (חולין דף עט:) ושם פליגי ר' אליעזר ורבנן צשה ואפילו מקצת שה ולענין כסוי צצבי ואפילו מקצת צבי וצפרק הבא על יבמתו (יבמות דף נט:) ושם צמולה מקצת צמוליס וצכתוצות פרק אלמנה (דף לו:) ושם צמקת כסף ככל כסף ושליה כסוי הדס (חולין דף פח.) ושם דס ואפילו מקצת דס וצריש צכורות (דף ג.) ושם

תני סנה. להך מתני' דקתני מכר לאציו חייב: **ססס ספרא.** תורת כהנים: **ססס ספרי.** ספר וידבר ומשנה תורה והאי סתמא דכי ימצא איש (ב) צמשה תורה הוא: **אליצא דרבי עקיבא.** ממה שלמדו מר' עקיבא אמרו: **של צים פלוני.** לא רצה להכיר שמם שחזוניו היו וזוה לא היו נוהגין כדת שהיו הרבה דרין צבית אחד אנשים ונשים והיו מצויין תמיד עם נשי חזרייהן ולא שמתייחדין: **ונמאל.** קרא יתירא הוא דאי ללמד שיומאל צעדים מכי ימצא נפקא: **כמלוין צידן דמו.** התלמידים מצויין תמיד צבית הרב ואם גבב הרב אחד מתלמידיו ומכרו אינו נהרג: **אין לעבדים צושה.** המבייש את העבד לא חייבוהו תורה לתת דמי צשמו: **והי ואלו אנשים יחדיו והכה איש וגו'.** מהתם נפקא לן חייב צשת דכתיב (ט) וקולמה את כפה ממון אתה אומר ממון או אינו אלא ממש נאמר כאן לא תחוס עינך ונאמר להלן צעדים וזממין (דברים יט) לא תחוס עינך מה להלן ממון אף כאן ממון: **עבד שאין לו אחוה.** ואפי' עם אחיו בני אציו דכתיב (ב) וצשית עם החמור עם הדומה לחמור אינו אלא כהמה: **אחיו הוא צמלות.** כלל מצות שהאשה חייבת צהן עבד חייב צהן דגמר לה לה מאשה (ט) והכא. צמתני' צגונב נפש דכתיב מאחיו: **הידי דריש.** רבי יהודה לחייב על מי שחציו עבד: **מאחיו למעוטי עבדים.** דהא לרבי יהודה אין לו אחוה: **מצני.** יתירא (ד) דריש ליה דהוה ליה למכזב מאחיו צני ישראל: **מלא סגנוב.** האמור צעשרת הדברות צגונב נפשות מתוקס לקמן צשמעתי: **דבר הלמד מעניינו.** אם אי אחת יודע צמה הכחזב מדבר לא ולמד מפרשה צכחזב צה ולפי הפרשה הוא נכתב אצלה וכלן צמה כל הענין מדבר צנפשות לא תרצח ולא תנאף כל אלה חייבי מיתות צ"ד אף לא תגנוב צגניבה שיש צה מיתת צ"ד: **לא סגנוב.** צפרשת קדושים תהיו: **משלש עשרה מדות.** זו היא אחת מהן שיהא הדבר מעניינו למד צמה **כחזוב מדבר.** הענין של מטה ושל מעלה מו: **צממון.** לא תעשוק את רעך (ויקרא יט): **עידי גניבה ועידי מכירה.** שני כיתי עדים אחת הטירה סגנב את הנפש ואחת העידה שמכר אין נהרגין כדמפרש טעמא ואזיל וכיון דאנייהו לא מקטלי איהו נמי אם לא הומו לא מקטיל דהו' לה עדות שאי אחת יכול להזימה ולא משכחת לה דמקטיל אלא צכת אחת שמעידין על הגניבה ועל המכירה: **פלוגתא דר"ע ורבנן** צצצא צתרא צחוקת הצמים. על פי שנים עדים יקום דבר (ט) ולא חצי דבר דאי לאו עידי גניבה אינו נהרג משום עידי מכירה שיכול לומר עבדי מכרתי ואי לאו מכירה נמי לא מיחייב

תני תנא קמיה דרב ששת א"ל אני שונה רבי שמעון אומר מאחיו עד שיוציאונו מרשות אחיו ואת אמרת חייב אתני פטור מאי קושיא דילמא הא ר"ש הא רבנן לא ס"ד דאמר ר' יוחנן (ב) סתם מתני' ר' מאיר סתם תוספתא ר' נחמיה (ב) סתם ספרא רבי יהודה סתם ספרי ר"ש וכולהו אליבא דר"ע: **הגונב בנו:** מאי טעמא דרבנן אמר אביי דאמר קרא **כי ימצא פרט למצוי א"ל רב פפא לאביי אלא מעתה** (ב) **ימצא איש שוכב עם אשה בעולת בעל הכי נמי כי ימצא פרט למצוי כגון של בית פלוני דשכיהן גבייהו הכי נמי דפטורי א"ל אנא** (ב) **מונמצא בידו קאמינא** אמר רבא דהלכך הני מיקרי דרדקי ומתנו רבנן כמצויין בידן דמו ופטורי: **גבב מי שחציו וכו':** (ב) **תנן התם רבי יהודה אומר אין לעבדים בושת** (ב) **מאי טעמא דר' יהודה אמר קרא** (ב) **כי יצו אנשים יחדיו איש ואחיו מי שיש לו אחוה יצא עבד שאין לו אחוה ורבנן אחיו הוא במצות והכא היכי דריש ר' יהודה סבר מאחיו לאפוקי עבדים בני ישראל למעוטי מי שחציו עבד וחציו בן חורין מבני ישראל למעוטי מי שחציו עבד וחציו בן חורין הוי מיעוט אחר מיעוט (ב) ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ורבנן מאחיו לאפוקי עבדים לא משמע להו דהא אחיו הוא במצות בני ישראל מבני ישראל חד למעוטי עבד וחד למעוטי מי שחציו עבד וחציו בן חורין אוהרה לגונב נפש מזין רבי יאשיהו אמר (ב) **מלא תגנב רבי יוחנן אמר** (ב) **מלא ימכור ממכרת עבד ולא פליגי מר קא חשיב לאו דגניבה ומר קא חשיב לאו דמכירה ת"ר** (ב) **לא תגנב** וכו' **בגונב נפשות הכתוב מדבר** אתה אומר בגונב נפשות או אינו אלא בגונב ממון צא ולמד משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן דבר הלמד מעניינו במה הכתוב מדבר בנפשות אף כאן בגונב בנפשות תניא אידך (ב) **תגנובו בגונב ממון הכתוב מדבר** אתה אומר בגונב ממון או אינו אלא בגונב נפשות אמרת צא ולמד משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן (ב) **דבר הלמד מעניינו במה הכתוב מדבר בממון אף כאן בממון** איתמר עידי גניבה ועידי מכירה בנפש שהומו חוקיה אמר אין נהרגין רבי יוחנן אמר נהרגין חוקיה דאמר בר"ע (ב) **דאמר** (ב) **דבר ולא חצי דבר ורבי יוחנן אמר כרבנן דאמרי דבר ואפי' חצי דבר ומודה חוקיה בעדים האחרונים של בן סורר ומורה שהומו שנהרגין מתוך שיכולים לומר הראשונים להלקותו****

גליון הש"ס
תוס' ד"ה מונמצא וכו' תימה דבספרא וכו' צמשה ממה דף ח' ע"א ד"ה ססס מענינא דקרא:

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה מונמצא וכו' צפ' בתרא דערבין גבי שרה אחוה ומצא פרט וכו' ויגאל בקרבו: צ"ב ו"ע דברי צמתיין איתא להדיא משום דהכא מענינא דקרא ולכן דרשינן אפי' דלא כתיב בידו:

מוסף רש"י
ובולהו אליבא דר' עקיבא. ממת קבלו (שבועות ד.) יצא עבד שאין לו אחוה. עם ישראל, שאינו צא בקהל, לא עבד אין לו אחוה שמומר לחמותו ונאשת אחיו, דכתיב עם התמר, וזה שמעתי (ב"ק פח. ע"ש במסותה"ש). אחיו הוא במצות. לא מצוה שהאשה חייבת צה עבד חייב צה, דגמר לה לה מאשה (שם). דבר הלמד מענינו. זה אחד מ"ג מדות, מקצת שמוס סתם ואין חצי יודעין צמה מדבר, הו' לומר מענינו (חולין סק) דבר סתם שאין מפרש בו צמה מדבר, הו' לומר מן הענין, פרשה שכתב בה צמה הענין מיי (שם ספ.)

צכור ואפילו מקצת צכור: **מתוך שיבוליים עדים הראשונים** ב'ו' אין הטעם תלי בצמירתם אלא צמאי דעידי גניבה ראשונה לא כריכי לעידי גניבה שניה כדאמרינן צמרוצה (צ"ק דף עז:) ושם דמורה רבי עקיבא צשנים אומרים קידש ושנים אומרים צעל אפי' דעידי ציאה צריכי לעידי קדושין (הואילן) והן לא כריכי לעידי ציאה כוליה דבר הוא: גניבה

צעדים האחרונים של בן סורר ומורה. דתנן לעיל (דף עב.) מתרין צו צפני ג' ומלקין אותו חור וקלקל נדון צעשרים ושלשה מתרין צו אציו ואמו צפני הדיינין וכצאלין עדים ראשונים ומעידין עליו שאכל תרטימר צשר ושתה חצי לוג יין מגניבה מלקין אותו כדכתיב (דברים כא) ויסרו אותו דהיינו מלקות חור וקלקל נדון צ"ג למיתה ומודה חוקיה צנהן אחרונים שהעידו שחור וקלקל שחזמו שנהרגין וכל אמרינן צחצי דבר הוא דאי לאו סהדותא דקמאי לא מקטיל צסהדותא דהני אלא אמרינן הואיל ויש עוש על פי ראשונים שזה לקה על ידה מו לא שייכא סהדותא דקמאי צהני צתרייתא והני צתראי כוליה דבר קא עבדי: להלקותו